

STUDII ELECTORALE ROMÂNEȘTI

Newsletter

SUMAR

PAGINA 1
PROFILURI DE VOTANȚI
(Ovidiu Voicu)

PAGINA 3
PROGRAMUL. ECHIPA

PAGINA 4
SUSTINĂTORII PARTIDELOR
POLITICE
(Claudiu Tufiş)

Profiluri de votanți

OVIDIU VOICU

În cea de-a patra sa ediție, newsletter-ul *Studii Electorale Românești* finalizează explorarea datelor de sondaj culese imediat după alegerile pentru Parlamentul European. Edițiile precedente au analizat cele mai interesante opinii privind scrutinul european, profilul simpatizanților principalilor candidați la președinție, respectiv ideologia electoratului românesc. Numărul de față descrie structura susținătorilor principalelor

În perioada alegerilor prezidențiale, echipa Studii Electorale Românești a proiectat și a pus în practică, cu sprijinul The Gallup Organization România și a Universității Babeș-Bolyai, o cercetare inedită pentru studiul comportamentului electoral din România. Un eșantion reprezentativ național a fost sau va fi interviuat în trei momente succesive: înainte de primul tur al alegerilor (chestionare față-în-față), între cele două tururi (chestionare telefonice) și imediat după al doilea tur al alegerilor prezidențiale (din nou chestionare față-în-față). Percepțiile și opiniile aceluiași persoane

Articolele din această ediție a Jurnalului SER folosesc datele unui sondaj de opinie reprezentativ pentru populația României, pe un eșantion de 1200 de persoane în vârstă de cel puțin 18 ani. Culegerea datelor s-a realizat în perioada 8-18 iunie 2009, de către The Gallup Organization România. Eșantionul este probabilist, bistadial, cu selecție a respondenților din listele electorale. Interviurile s-au realizat față în față, la domiciliul subiecților. Marja de eroare a sondajului este de +/- 2,7%, la un nivel de încredere de 95%. Proiectarea instrumentelor (chestionarul, eșantionul) și analiza datelor au fost realizate de echipa de cercetare SER.

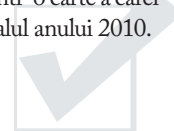

partide din România, cine sunt, cum evaluează ei situația din România, cum se raportează la instituții și lideri politici.

Toate aceste teme prezente în primele patru ediții ale newsletter-ului SER vor fi aprofundate de echipa programului într-o carte ce este așteptată să apară în prima parte a anului 2010.

au fost măsurate în aceste momente cheie, ceea ce permite analiza și explicarea alegerilor făcute și a schimbărilor ce au survenit în opțiunile cetățenilor.

Începând cu luna ianuarie, newsletter-ul SER va dedica câteva numere analizei și prezentării datelor de sondaj culese în modul descris în paragraful anterior. Analizele vor fi la rândul lor aprofundate pentru a fi cuprinse într-o carte a cărei apariție este prevăzută pentru finalul anului 2010.

Vă reamintim că programul *Studii Electorale Românești* nu încearcă să facă predicții electorale, ci doar să explice comportamentul de vot. Situația descrisă în articolele din acest newsletter corespunde unei stări de fapt surprinse în luna iunie a acestui an și unei anumite abordări metodologice. Diferențele față de alte cercetări pot fi generate de schimbarea contextului (dacă cercetările respective au fost realizate în altă perioadă) și de utilizarea altor instrumente metodologice (eșantion, chestionar). Diferențele datorate schimbării contextului vor fi surprinse de cercetările SER din lunile următoare. Ele vor fi abordate în edițiile newsletterului de la începutul anului 2010.

Newsletter-ul Studii Electorale Românești este realizat de Fundația Soros România și se distribuie gratuit. Pentru mai multe informații despre conținutul acestui număr și pentru a vă abona la edițiile următoare vă rugăm să contactați managerul programului, Ovidiu Voicu, email: ovoicu@ Soros.ro, tel. 0723522340

*Mircea Comșa: mcomsa@socasis.ubbcluj.ro
Claudiu Tufiș: ctufis@gmail.com
Andrei Gheorghită: andrei.gheorghita@ulbsibiu.ro*

Programul. Echipa

Programul Studii Electorale Românești (SER) este un program de cercetare periodică a participării electorale și a comportamentului de vot în România, inițiat de Fundația Soros România (FSR) în anul 2009. SER își propune să descrie și să explice de ce românii aleg să voteze sau nu, care sunt motivațiile votului, ce anume influențează rezultatul alegerilor și cum afectează toate aceste lucruri democrația în România. În secundar, programul va aborda periodic alte teme legate de studiul culturii politice.

SER folosește în principal serii de date de sondaj culese folosind o metodologie dezvoltată de echipa de cercetare a proiectului în colaborare cu una sau mai multe firme specializate în acest domeniu. Primul set de date este asociat cu alegerile europene din iunie 2009, iar datele sunt culese imediat după alegeri. La finalul anului 2009, se vor adăuga date culese în apropierea alegerilor prezidențiale. În paralel cu activitatea de cercetare socială, sub egida SER sunt publicate studii și rapoarte cu privire la sistemul electoral din România și implicațiile acestuia asupra democrației.

SER își propune să devină o sursă de informație accesibilă atât publicului larg, cât și specialiștilor. Jurnalul SER, aflat la prima ediție, va prezenta într-o manieră descriptivă principalele rezultate ale cercetării. Analize aprofundate ale datelor vor fi publicate sub forma unor cărți adresate unui public informat și specialiștilor. Bazele de date ale cercetării vor fi disponibile publicului, în general la câteva luni după culegerea datelor.

Mircea Comșa

Sociolog, este doctor în sociologie și conferențiar la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca. Dintre lucrările pe teme electorale menționăm: *Rată de participare, supra-raportare și predicții electorale* (Sociologie Românească, 2004), *Alegerile generale 2004. O perspectivă sociologică* (coordonator, Eikon, 2005), *Viața socială în România Urbană* (coautor, Polirom, 2006), *A Typology of Political Participation in Romania: Empirical Findings from a Local Study* (Studia – Sociologia, 2008). Este membru al echipelor de cercetare din România care realizează cercetările comparative internaționale „European Values Survey - EVS” și „Global Entrepreneurship Monitor - GEM”.

Claudiu D. Tufiș

Politolog, este doctor în științe politice și cercetător științific la Institutul de Cercetare a Calității Vieții. Principalele sale domenii de interes includ: tranzițiile post-comuniste, cultura politică, sociologia valorilor și metode cantitative de analiză a datelor. Volume recente: *Atitudini față de muncă în România. Opinii, realități, așteptări* (2008, co-autor), *Romii. Povești de viață* (2008, co-coordonator), *Sistemul universitar românesc. Opiniile cadrelor didactice și ale studenților* (2007, co-autor), *Valori ale românilor: 1993 – 2006. O perspectivă sociologică* (2007, co-autor). Membru al echipei Grupului românesc pentru studiul valorilor sociale, care realizează studiile „European / World Values Survey” în România.

Andrei Gheorghită

Sociolog, este lector universitar la Catedra de Sociologie a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, unde predă cursuri de analiză electorală, sociologie politică și statistică socială. Licențiat în sociologie și în științe politice al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în prezent este doctorand în sociologie în cadrul aceleiași instituții cu o teză privind „Relevanța electorală a liderului politic”. Principalele sale domenii de interes vizează comportamentul electoral (în principal personalizarea votului și mecanismele de evaluare a candidaților) și procesele de tranziție și democratizare în țările foste comuniste (opțiuni instituționale, corupție, justiție tranzițională). Este autor sau coautor al unor studii publicate în volume colective, în reviste precum „Romanian Journal of Society and Politics”, „Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Seria Politică” și „Revista de Sociologie” sau prezentate la conferințe naționale și internaționale. Este unul dintre colaboratorii pentru România ai cercetării comparative internaționale „Comparative Study of Electoral Systems - CSES”.

Ovidiu Voicu

Politolog, managerul proiectului, este absolvent al cursurilor de master în științe politice și manager de programe la Fundația Soros. Începând cu anul 2001 a coordonat seria *Barometrul de Opinie Publică* și alte cercetări specializate, precum *Eurobarometrul Rural*, *Barometrul Incluziunii Romilor*, *Sistemul universitar românesc*, *Viața de familie și Atitudini față de muncă* și a participat cu articole și analize la majoritatea studiilor publicate ca urmare a acestor cercetări. A colaborat ca cercetător și coautor la alte proiecte de cercetare socială, printre care *Extremismul în România* (IPP, 2004), *Bună guvernare și integritate în școala românească* (CEDU, 2006), *Școala reală* (CEDU, 2008).

Sușținătorii partidelor politice

Numerele anterioare ale newsletter-ului Studii Electorale Românești au analizat teme legate de alegerile europarlamentare din vara acestui an (în primul număr), de structura electoratului principalilor candidați la alegerile prezidențiale și de modul în care candidații sunt percepuți de către public (în al doilea număr) și de ideologia electoratului român (în al treilea număr). Numărul de față analizează structura susținătorilor principalelor partide politice din România, răspunzând astfel următoarelor întrebări: Cine sunt suporterii partidelor politice? Cum evaluează ei situația actuală (cea de la momentul culegerii datelor)? Cum se raportează aceștia la instituțiile statului și la principalii candidați pentru alegerile prezidențiale?

CLAUDIU D. TUFÎȘ

Cum măsurăm susținătorii partidelor politice

Pentru identificarea susținătorilor partidelor politice am folosit în chestionar un pachet de două întrebări.

Prima întrebare le oferă respondenților șansa de a declara apropierea față de un anumit partid politic. Respondentul asculta întreaga întrebare, după care putea indica partidul de care se simte mai apropiat, putea spune că nu se simte apropiat de nici un partid politic sau putea refuza să răspundă.

A doua întrebare măsoară, pentru cei care au indicat un partid politic la prima întrebare, cât de puternic este atașamentul față de partidul indicat.

Trebuie menționat că prin aceste două întrebări nu măsurăm intenția de vot, ci atașamentul sau identificarea cu un anumit partid politic și intensitatea acestui atașament. Este posibil ca o parte dintre cei care se declară apropiați de un anumit partid politic să nu voteze cu acel partid în momentul alegerilor, din diverse motive, ce pot varia de la eroare până la vot strategic. În mod similar, este posibil ca unii respondenți să voteze cu un anumit partid politic fără a se identifica cu acesta. Diferența dintre atașamentul față de un partid politic și intenția de vot este demonstrată de corelația medie dintre cele două variabile (coeficientul Cramer V are valoarea 0,719 și este semnificativ).

Prin comparație cu mai des folosită întrebare privind intenția de vot, cele două întrebări prezentate aici au două avantaje. În primul rând, ele identifică suporterii/potențialii votanți ai partidelor politice, pe cei care sunt apropiați de un partid politic pe termen lung. În al doilea rând, dacă întrebarea privind intenția de

vot este generatoare de multe non-răspunsuri (22% în eșantionul nostru), pachetul folosit de noi pentru identificarea suporterilor partidelor generează mult mai puține non-răspunsuri (doar 6% în eșantion).

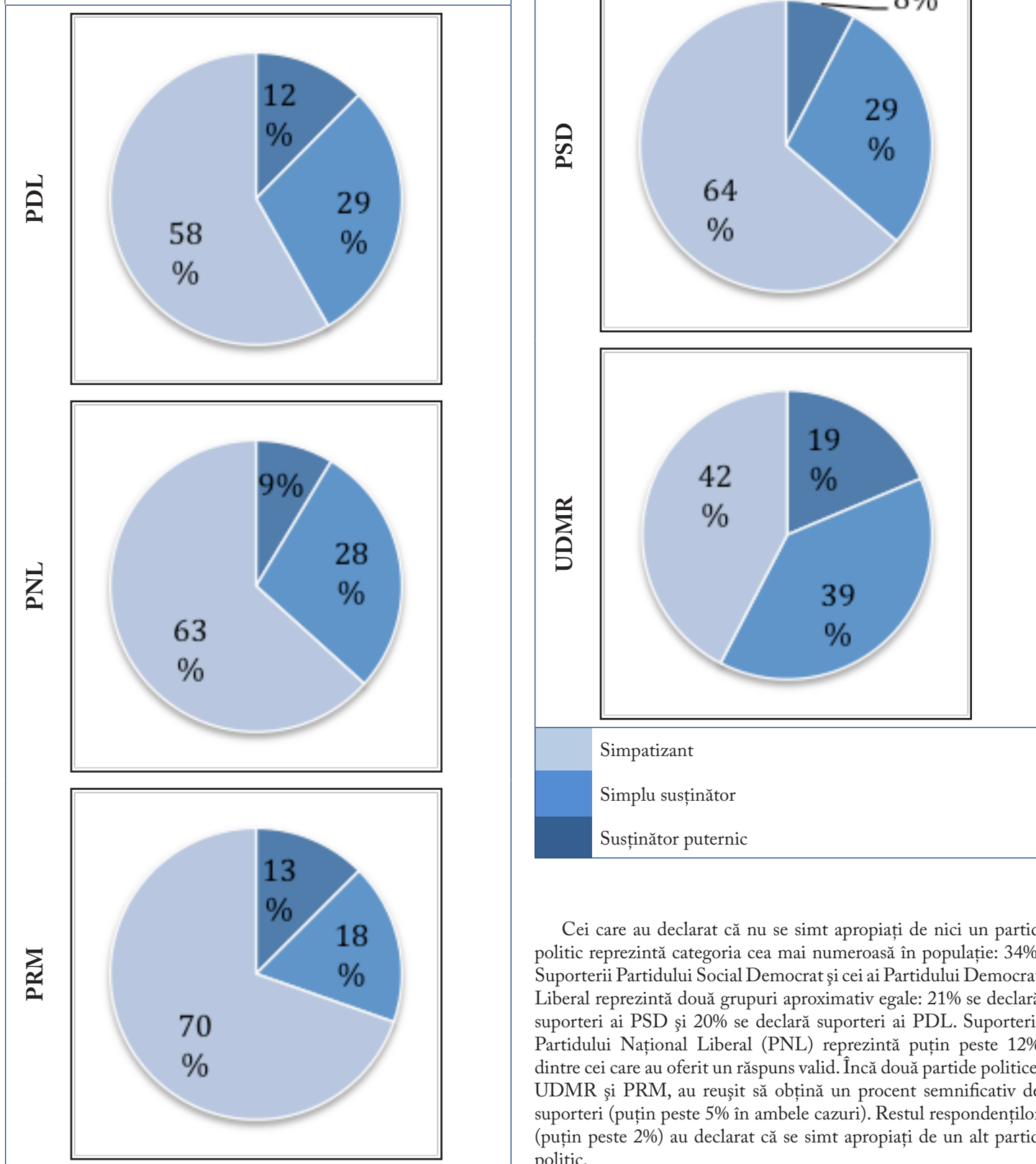
Intensitatea atașamentului față de partidele politice

Folosind prima întrebare din pachet, cea de identificare a atașamentului față de partidele politice, 94% dintre respondenți au oferit un răspuns valid, fie indicând un partid politic fie indicând non-atașament.

ÎNTREBAREA 1 (toți respondenții): Unii oameni nu se consideră apropiați de nici un partid politic, în timp ce alții se consideră apropiați de un anumit partid politic, chiar și atunci când nu sunt de acord cu acel partid. Dacă vă gândiți la dumneavoastră, ați spune că sunteți mai apropiat de Partidul Social Democrat, de Partidul Noua generație, de Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, de Partidul Democrat Liberal, de Partidul Național Liberal, de Partidul România Mare, de un alt partid, sau ați spune mai degrabă că nu sunteți apropiat de nici un partid politic?

ÎNTREBAREA 2 (respondenții care au indicat un partid): În general vă considerați un susținător puternic, un simplu susținător sau doar un simpatizant al [nume partid]?

Figura 1. Intensitatea atașamentului față de partidele politice

Cei care au declarat că nu se simt apropiați de nici un partid politic reprezintă categoria cea mai numeroasă în populație: 34%. Suporterii Partidului Social Democrat și cei ai Partidului Democrat Liberal reprezintă două grupuri aproximativ egale: 21% se declară suporterii ai PSD și 20% se declară suporterii ai PDL. Suporterii Partidului Național Liberal (PNL) reprezintă puțin peste 12% dintre cei care au oferit un răspuns valid. Încă două partide politice, UDMR și PRM, au reușit să obțină un procent semnificativ de suporterii (puțin peste 5% în ambele cazuri). Restul respondenților (puțin peste 2%) au declarat că se simt apropiați de un alt partid politic.

Figura 1 prezintă, pentru fiecare dintre cele cinci partide care au peste 5% susținători, distribuția susținătorilor în funcție de intensitatea atașamentului față de partid, diferențind între susținători puternici, simpli susținători și simpatizanți.

După cum se poate observa, doar o mică parte dintre susținătorii partidelor politice se consideră susținători puternici: procentul variază, în funcție de partid, între 8% și 19% dintre susținătorii unui partid politic. „Nucleul dur” al partidului este mai mare în cazul UDMR-ului (19%) și în cazul PRM-ului (13%). Explicația pentru aceasta probabil rezidă în caracterul etnic al UDMR-ului și în caracterul extremist al PRM-ului. Surprinzător este și faptul că 12% dintre suporterii PDL se consideră susținători puternici, semnificativ mai mulți decât în cazul susținătorilor PSD (9%) sau PNL (8%). Este posibil ca acest lucru să fie determinat de faptul că, la momentul culegerii datelor, PDL era cel mai puternic partid de pe scena politică, ceea ce ar putea spori intensitatea atașamentului față de partid.

În ceea ce privește simplii simpatizanți, UDMR este singurul partid în care aceștia reprezintă mai puțin de jumătate din totalul suporterilor. UDMR beneficiază, astfel, de suporterii care tind să fie mai puternic atașați de UDMR decât în cazul celorlalte partide politice. La polul opus se află PRM: 70% dintre susținătorii acestui partid declară că sunt doar simpatizanți. Cel mai probabil acest procent reflectă caracterul extremist și puternic „personalizat” al acestui partid.

Structura susținătorilor principalelor trei partide din România – PDL, PSD și PNL – este relativ similară: aproximativ 10% dintre suporterii acestor partide se consideră susținători puternici, puțin sub 30% se consideră simpli susținători și aproximativ 60% se consideră doar simpatizanți ai acestor partide.

Cine sunt susținătorii partidelor politice?

Figura 2. Distribuția susținătorilor în funcție de sex

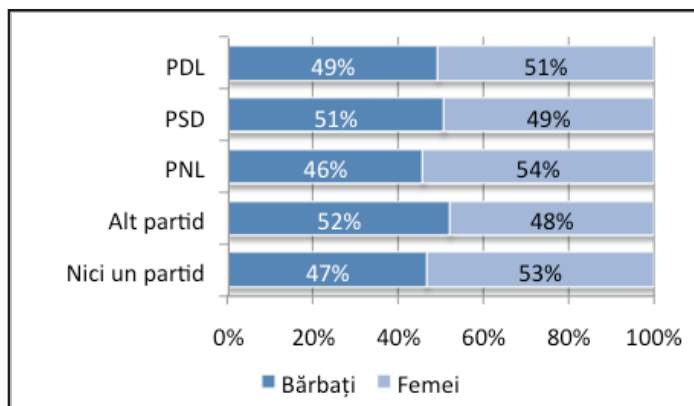

Figura 3. Distribuția susținătorilor în funcție de mediul rezidențial

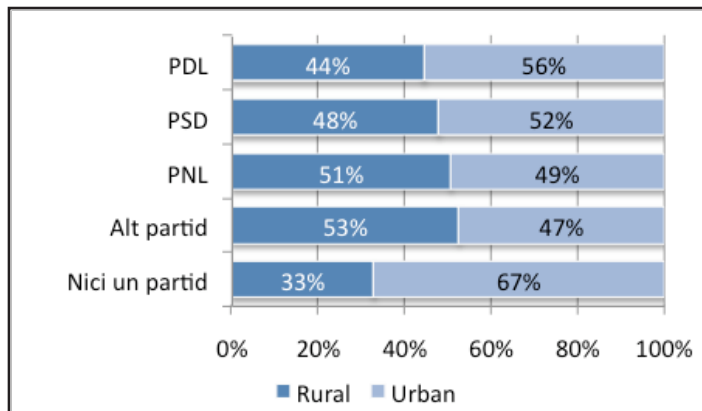
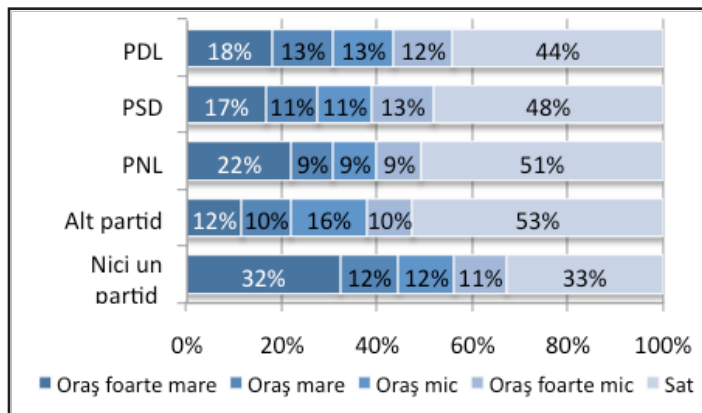

Figura 4. Distribuția susținătorilor în funcție de tipul localității

În această secțiune prezentăm modul în care susținătorii principalelor partide politice și cei care declară că nu sunt apropiați de nici un partid politic (apolitici) sunt distribuiți în funcție de o serie de caracteristici socio-economice: sex, vârstă, educație, mediu rezidențial, statut ocupațional, sector de activitate și religiozitate. Datorită numărului mic de susținători ai UDMR și PRM, aceste partide au fost incluse alături de celelalte partide mici în categoria „alt partid”.

Susținătorii PNL sunt singurul grup în care numărul femeilor este mai mare (cu 8%) decât cel al bărbaților (vezi Figura 2). Femeile sunt, de asemenea, mai numeroase decât bărbații în grupul celor care nu se simt apropiați de nici un partid politic. În cazul PDL și PSD, bărbații și femeile reprezintă proporții aproximativ egale. Cei care se consideră apropiați de un alt partid decât principalele trei partide sunt în proporție mai mare bărbați.

Deși PSD-ul a avut întotdeauna imaginea unui partid a cărui bază se află în mediul rural, datele din Figura 3 arată că doar 48% dintre susținătorii acestui partid locuiesc în mediul rural. Surprinzător este faptul că mai mult de jumătate dintre susținătorii PNL (51%) provin din mediul rural, deși acest rezultat poate fi cauzat de numărul mic de cazuri în această categorie. Merită menționat și faptul că cei care locuiesc în mediul urban sunt suprareprezențați în categoria apoliticilor, fiind de două ori mai mulți decât cei care locuiesc în mediul rural.

Figura 4 distinge între patru tipuri de localități urbane: orașe foarte mari (cu mai mult de 200.000 de locuitori), orașe mari (între 100.000 și 200.000 de locuitori), orașe mici (între 30.000 și 100.000 de locuitori) și orașe foarte mici (sub 30.000 de locuitori), la care se adaugă satele (rural). Structura susținătorilor PDL și PSD este relativ similară, PSD-ul având ceva mai mulți susținători în rural și în orașele foarte mici, iar PDL-ul având puțin mai mulți susținători în orașele mai mari de 30.000 de locuitori. Structura susținătorilor PNL se distinge de cea a celorlalte două partide prin proporția mai mare de susținători în orașele foarte mari (22%) și în mediul rural (51%). Interesant este însă faptul că PNL-ul nu a reușit să își atragă suporteri din orașele cu mai puțin de 200.000 de locuitori: dacă 35%-38% dintre susținătorii PDL și PSD provin din orașe mari, mici sau foarte mici, în cazul PNL proporția susținătorilor din aceste trei tipuri de orașe este de doar 27%.

Figura 5. Distribuția susținătorilor în funcție de vârstă

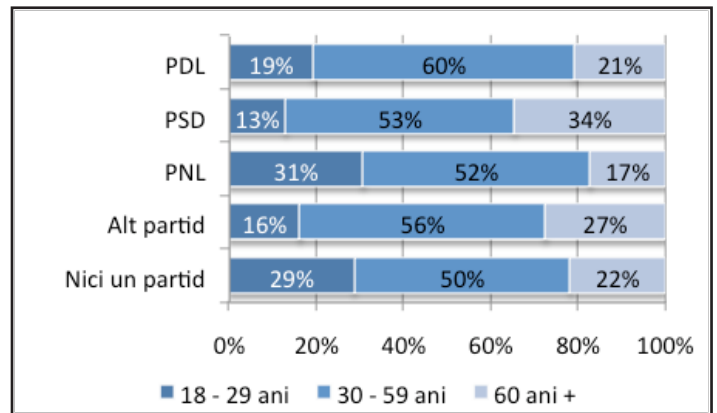

Figura 6. Distribuția susținătorilor în funcție de educație

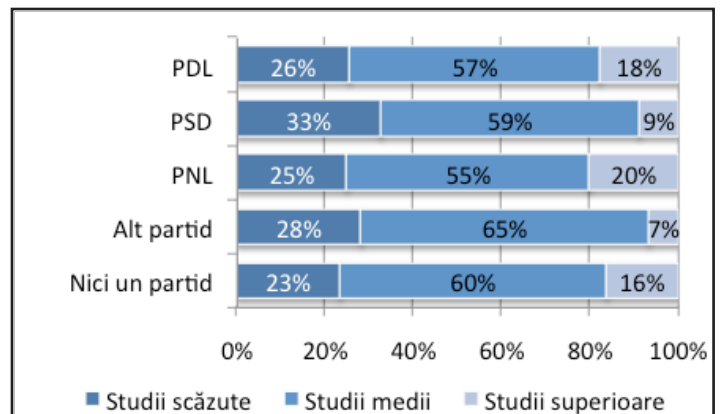
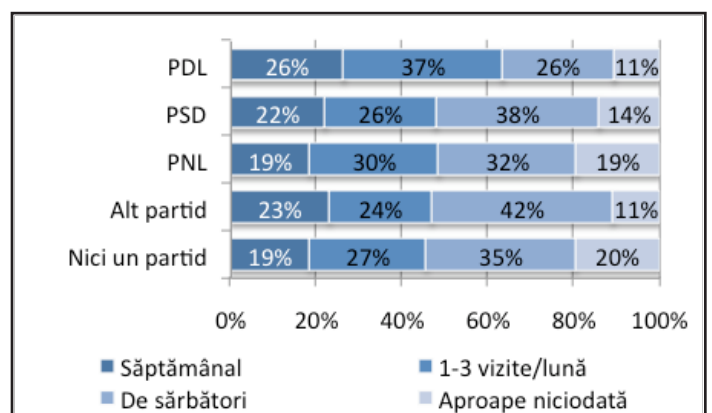

Figura 7. Distribuția susținătorilor în funcție de frecvența mersului la biserică

Diferențe semnificative în structura suporterilor partidelor politice pot fi observate și în funcție de vârstă (vezi Figura 5). PSD-ul se remarcă prin faptul că o proporție mare din susținătorii săi au peste 60 de ani (34%), în timp ce doar 13% dintre suporterii PSD au sub 30 de ani. În cazul suporterilor PNL aceste proporții sunt inversate: aproape o treime dintre aceștia (31%) au sub 30 de

ani, în timp ce doar 17% au peste 60 de ani. În cazul suporterilor PDL proporțiile celor sub 30 de ani și peste 60 de ani sunt aproape egale (aproximativ 20%). Merită remarcat și faptul că structura apoliticilor este apropiată de cea a suporterilor liberalilor: 29% au sub 30 de ani, jumătate au între 30 și 59 de ani, iar 22% au peste 60 de ani.

Suștinătorii partidelor politice diferă și în funcție de nivelul de educație (Figura 6). Dintre cele trei mari partide politice, PSD-ul are cea mai mare proporție de suștinători cu educație scăzută (cel mult opt clase), 33%, și cea mai mică proporție de suștinători cu studii superioare (doar 9%). Dacă suștinătorii PDL și PNL difereau în funcție de vârstă sau mediu rezidențial, ei au structuri similare în raport cu nivelul de educație. În ambele cazuri un sfert din suporterii au educație scăzută, 55%-57% au educație medie și aproximativ o cincime au studii superioare. Structura apoliticilor este relativ similară cu structura suporterilor PDL și PNL, în timp ce suporterii partidelor mici sunt mai asemănători, sub aspectul educației, cu cei ai PSD.

Figura 7 prezintă distribuția suștinătorilor partidelor politice în funcție de religiozitate, măsurată prin frecvența mersului la biserică (în afară de nunți, botezuri sau înmormântări). PDL-ul se remarcă prin proporția mare de suștinători (63%) care merg la biserică cel puțin lunar: 26% merg la biserică săptămânal și 37% merg la biserică lunar. Dat fiind că PDL-ul nu are o poziție semnificativ diferită față de biserică, nu este clar de ce suporterii PDL sunt mult mai religioși decât suporterii celorlalte partide. Este posibil ca obediența față de autoritate caracteristică persoanelor puternic religioase să fi determinat un număr mai mare de persoane din această categorie să declare o oarecare simpatie pentru PDL, însă este greu de stabilit cât de corectă este această interpretare. PNL-ul, în schimb, are proporția cea mai mare de suștinători care nu merg la biserică aproape niciodată (19%). Structura apoliticilor este, și în acest caz, similară cu structura suporterilor PNL.

Figura 8. Distribuția suștinătorilor în funcție de statutul ocupațional

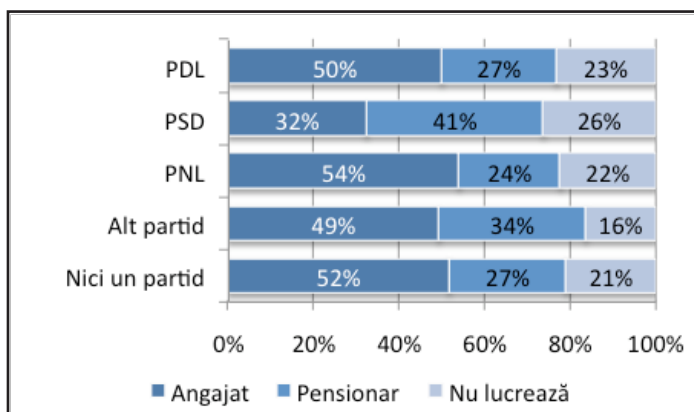
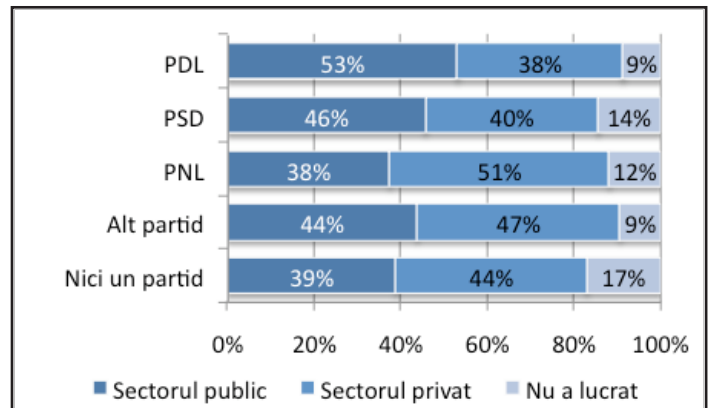

Figura 9. Distribuția suștinătorilor în funcție de sectorul de activitate

Ultimele două figuri din această secțiune prezintă distribuția suporterilor partidelor politice în funcție de statutul ocupațional și de sectorul de activitate.

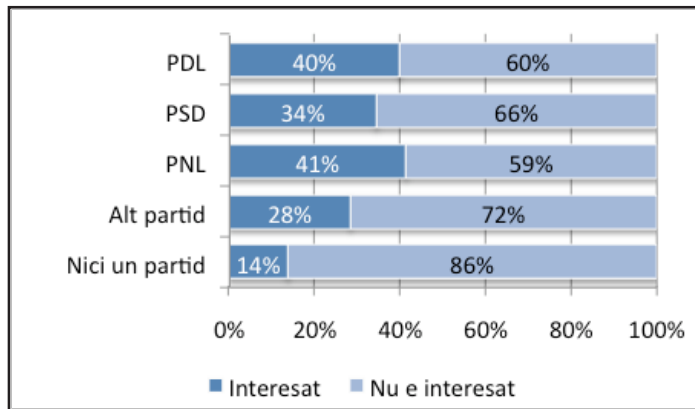
După cum era de așteptat, dată fiind distribuția suporterilor în funcție de vârstă, PSD-ul se distinge de celelalte partide prin proporția semnificativ mai mare de suporterii pensionari: 41%, comparativ cu doar 27% în cazul PDL și doar 24% în cazul PNL. Pe lângă pensionari, 26% dintre suporterii PSD aparțin categoriei „nu lucrează”, care include casnice, șomeri, elevi și studenți. Dat fiind că doar 13% dintre suporterii PSD au sub 30 de ani, o parte semnificativă dintre suporterii PSD din această categorie sunt fie șomeri fie persoane care nu au lucrat niciodată. Suporterii PDL, cei ai PNL și apoliticii au o structură similară în funcție de statutul ocupațional: cu mici diferențe, aproximativ jumătate dintre aceștia au un loc de muncă, un sfert sunt pensionari și un sfert nu au un loc de muncă.

Dacă suporterii PDL și PNL sunt similari în ceea ce privește statutul ocupațional, ei diferă semnificativ în ceea ce privește sectorul de activitate: jumătate dintre suporterii PDL lucrează în sectorul public, în timp ce jumătate dintre suporterii PNL lucrează în sectorul privat. Atât în cazul PDL (9%) cât și în cazul PNL (12%) aproape un suporter din zece nu a lucrat niciodată. Structura suporterilor PSD este apropiată de cea a suporterilor PDL decât de cea a suporterilor PNL: majoritatea lucrează în sectorul public. Trebuie, de asemenea, observat că structura apoliticilor este, ca și în cazul distribuției în funcție de sex, vârstă sau educație, mai apropiată de structura suporterilor PNL decât de cea a suporterilor altor partide politice.

Cum se raportează suporterii partidelor la politică

Figura 10. Distribuția susținătorilor în funcție de interesul pentru politică

Interesul pentru politică are un rol foarte important în viața unei democrații, fiind o condiție necesară pentru ca cetățenii să poată lua decizii informate. Datele din Figura 10 arată că, în cazul principalelor partide politice, aproximativ 40% dintre suporterii se declară interesați de politică, cu un procent ușor mai redus (34%) în cazul suporterilor PSD.

Suporterii partidelor mici sunt interesați de politică în mai mică măsură (28%), în timp ce distanțarea apoliticilor de planul politic este reflectată în procentul foarte mic de apolitici interesați de politică: doar 14%. Deși se poate observa că suporterii marilor partide sunt mai interesați de politică decât cei ai partidelor mici sau decât apolitici, chiar și în acest caz majoritatea suporterilor nu sunt interesați de politică.

Figura 11. Evaluarea principalilor candidați la alegerile prezidențiale în funcție de partidul simpatizat

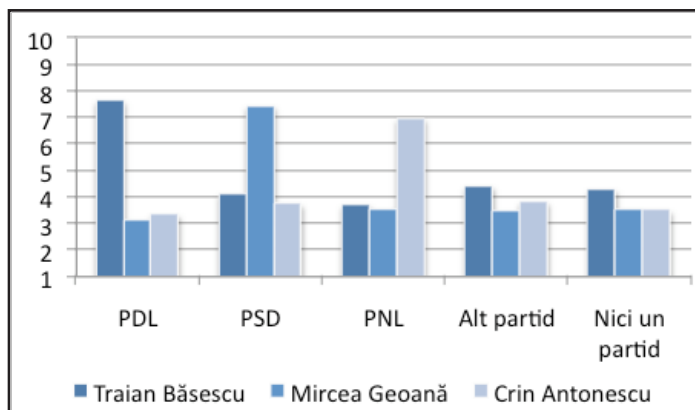

Figura 12. Încrederea în principalele instituții politice în funcție de partidul simpatizat

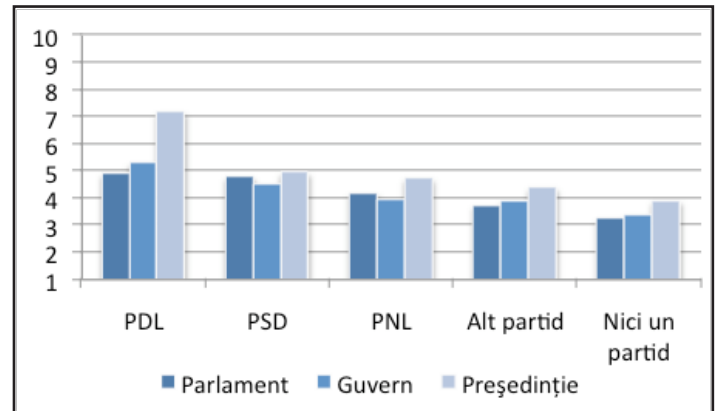
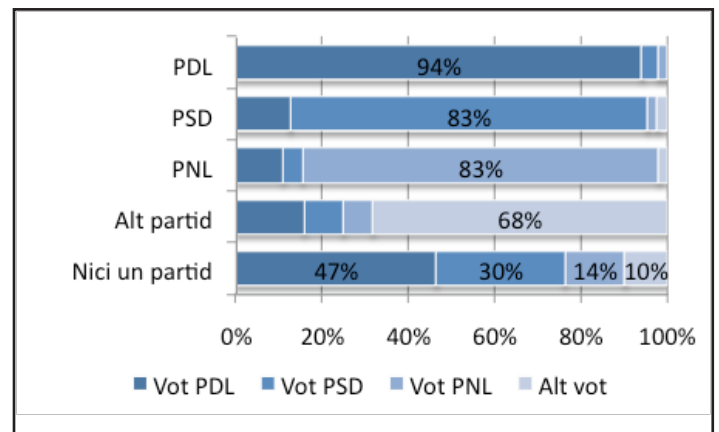

Figura 13. Distribuția susținătorilor în funcție de votul la alegerile parlamentare din 2008

Raportarea la principalii candidați ai alegerilor prezidențiale este legată de partidul simpatizat. Astfel, suporterii PDL îl plac mult mai mult pe Traian Băsescu decât pe ceilalți doi candidați, suporterii PSD îl plac mai mult pe Mircea Geoană, iar suporterii PNL îl plac mai mult pe Crin Antonescu. Interesant este că se poate observa o ușoară radicalizare a suporterilor PDL în raport cu ceilalți candidați: dacă suporterii PSD și PNL acordă, în medie, propriului candidat un scor de maxim două ori mai mare decât scorurile celorlalți candidați, suporterii PDL acordă lui Traian Băsescu un scor de 2,3 ori mai mare decât lui Crin Antonescu și de 2,5 ori mai mare decât lui Mircea Geoană. În cazul suporterilor partidelor mici și al apoliticilor cei trei candidați nu reușesc să primească note „de trecere”, Traian Băsescu fiind singurul care se apropie de acest prag, cu un scor puțin peste nota patru.

Literatura de specialitate a demonstrat că suporterii partidului aflat la putere sunt, în general, mai mulțumiți de sistemul politic. Acest efect se observă și în cazul României (vezi Figura 12): suporterii PDL au semnificativ mai multă încredere în Președinție și ușor mai multă încredere în Guvern și în Parlament. Diferența mare înregistrată în cazul încrederii în președinție sugerează că o

mare parte dintre respondenți evaluează instituția prezidențială în funcție de persoana care ocupă funcția de președinte. Scorurile suporterilor PSD sunt între cele ale suporterilor PDL și cele ale suporterilor PNL, corespunzând situației de la momentul culegerii datelor, când PSD era partener la guvernare dar avea un discurs apropiat de cel al opoziției. Scorurile cele mai mici se înregistrează în rândul celor care au declarat că nu se simt apropiați de nici un partid politic, demonstrând, încă o dată, distanțarea acestora față de sistemul politic actual.

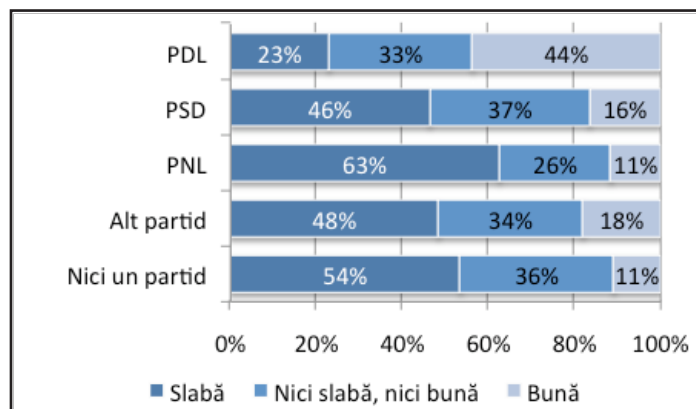
Datele din Figura 13 arată (prin raportare la totalul celor care au oferit un răspuns valid) modul în care simpatizanții partidelor politice au votat la alegerile parlamentare din toamna lui 2008. După cum se poate observa, 94% dintre simpatizanții actuali ai PDL au votat la ultimele alegeri generale cu PDL-ul. În cazul PSD-ului și al PNL-ului procentul corespunzător este de doar 83%. Merită menționat că 13% dintre simpatizanții PSD și 11% dintre simpatizanții PNL au votat la ultimele alegeri parlamentare cu candidați provenind de la PDL. Dat fiind că aceste alegeri au fost primele alegeri care au folosit un sistem de tip uninominal, este destul de dificil de spus dacă cei 11%-13% din simpatizanții PSD și PNL care au votat cu PDL au făcut acest lucru din greșeală, pentru că au apreciat candidații PDL mai mult decât candidații partidelor pe care le simpatizează acum, sau pentru că la momentul alegerilor simpatizau cu PDL iar acum se simt mai atrași de PSD sau de PNL.

Doar 68% dintre cei care simpatizează cu un partid mic au votat în toamna lui 2008 tot cu un partid mic. Restul de 32% au votat cu PDL (16%), cu PSD (9%) sau cu PNL (7%). Dintre cei care în prezent sunt dezamăgiți de toate partidele politice, aproape jumătate (47%) au votat în 2008 cu candidați provenind de la PDL, în timp ce 30% au votat cu candidații PSD, 14% cu candidații PNL și 10% cu candidații altor partide. Iarăși, este greu de spus dacă apoliticii au migrat în doar câteva luni de la partidele pe care le susțineau în 2008, dacă votul din 2008 indică o apropiere neasumată de un partid politic sau dacă votul din 2008 a reflectat doar încrederea în candidatul votat și nu în partidul din care acesta provenea.

Evaluări ale prezentului, optimism și pesimism printre suporterii partidelor

Faptul că modul în care oamenii se raportează la situația actuală și modul în care o interpretează diferă în funcție de atașamentul față de un partid politic sau altul este demonstrat și de datele prezentate în Figura 15 și în Figura 1.

Figura 14. Evaluarea activității guvernului în funcție de partidul simpatizat

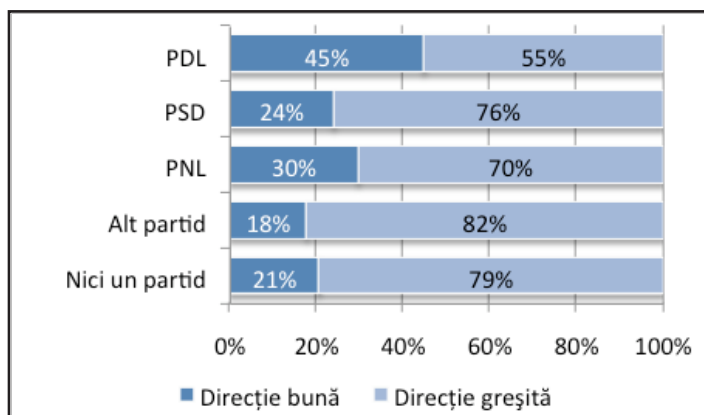

Rugați fiind să evalueze activitatea guvernului Boc de la momentul instalării și până la momentul culegerii datelor (iunie 2009), la nivelul întregului eșantion aproape jumătate dintre respondenți (46%) consideră că activitatea acestuia a fost slabă sau foarte slabă, o treime (34%) apreciază că activitatea guvernului nu a fost nici bună nici slabă și doar 20% consideră că guvernul Boc a avut o activitate bună sau foarte bună. Suporterii partidelor au însă propria viziune asupra activității guvernului Boc, viziune influențată de partidul simpatizat. Astfel, suporterii PDL evaluează în proporție de 2,4 până la 4 ori mai mare decât suporterii altor partide politice sau apolitice că guvernul Boc a avut o activitate bună sau foarte bună (44%). Puțin sub un sfert din suporterii PDL (23%) consideră că guvernul Boc a avut o activitate slabă sau foarte slabă.

Cei mai critici la adresa activității guvernului Boc sunt suporterii PNL: nu mai puțin de 63% dintre aceștia consideră că guvernul a avut o activitate slabă sau foarte slabă, în timp ce doar 11% evaluează pozitiv activitatea guvernului Boc. Cei care nu se simt apropiați de nici un partid politic sunt aproape la fel de nemulțumiți de activitatea guvernului Boc ca și suporterii liberalilor.

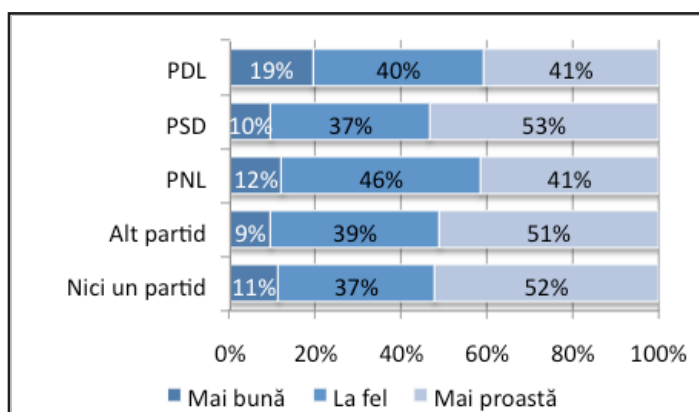
În ciuda faptului că la jumătatea anului 2009 social-democrații se aflau la guvernare alături de democrat-liberali, suporterii PSD sunt mai degrabă critici în ceea ce privește activitatea guvernului Boc: doar 16% dintre simpatizanții PSD evaluează pozitiv activitatea guvernului, în timp ce procentul celor care consideră că guvernul a avut o activitate slabă sau foarte slabă este de aproximativ trei ori mai mare (46%). Suporterii partidelor mici (UDRM, PRM, PNG și altele) au evaluări similare cu cele ale suporterilor PSD.

Figura 15. Distribuția susținătorilor în funcție de evaluarea direcției în care se îndreaptă România

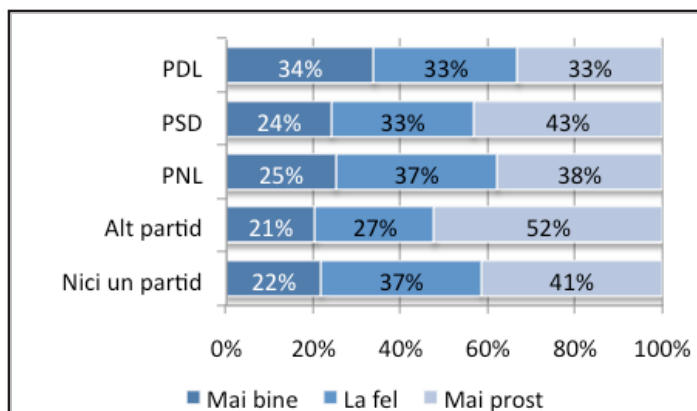

Dacă în Figura 14 datele se referă la o evaluare de tip specific, Figura 15 prezintă o evaluare generalizată, a direcției în care se îndreaptă România, care ar trebui să fie mai puțin influențată de simpatiile politice ale respondenților. La nivelul întregului eșantion, 73% dintre respondenți consideră că direcția este greșită și doar 23% consideră că România se îndreaptă într-o direcție bună. Suporterii PDL sunt și în acest caz cei mai mulțumiți de situația actuală: 45% dintre aceștia consideră că direcția este bună. Spre deosebire de datele prezentate anterior, unde suporterii PNL erau foarte critici, în acest caz 30% dintre aceștia consideră că România se îndreaptă într-o direcție bună. Opiniile suporterilor PSD și ale apoliticilor sunt similare cu media întregului eșantion, în timp ce suporterii partidelor mici sunt cei mai nemulțumiți de direcția în care se îndreaptă România.

Figura 16. Situația proprie în prezent față de anul trecut

Figura 17. Estimarea situației proprii peste un an

Datele din Figura 16 prezintă răspunsurile la întrebarea „Cum este viața dvs. în prezent comparativ cu cea de acum un an?” Această întrebare este un indicator al unei evaluări generale la nivel personal. Suporterii PDL declară în mai mare măsură (19%) decât restul (aproximativ 10%) că au o viață mai bună în prezent, comparativ cu situația de acum un an.

Dacă îi luăm în calcul doar pe respondenții care consideră că viața lor s-a înrăutățit în ultimul an, se poate observa că proporția acestora printre suporterii PDL și suporterii PNL este egală: 41%. Această similaritate este interesantă, deoarece PNL nu se mai află la guvernare. Este posibil ca acest tip de evaluare să fie puternic determinată de o componentă economică, ceea ce ar putea explica de ce suporterii PNL și cei ai PDL au opinii similare, dat fiind că aceste două grupuri au cel mai mare venit mediu în eșantion (680 lei în cazul PNL și 660 lei în cazul PDL). Suporterii PSD, cei ai partidelor mici și apoliticii sunt mai degrabă nemulțumiți de modul în care viața lor a evoluat în ultimul an.

Figura 17 prezintă modul în care respondenții estimează că vor trăi peste un an de zile, această estimare putând fi interpretată drept un indicator al optimismului / pesimismului pe termen scurt. Suporterii PDL sunt împărțiți în mod egal între optimiști (34%), pesimiști (33%) și nehotărâți (33%). În condițiile în care procentul optimiștilor în rândul apoliticilor sau al suporterilor celorlalte partide nu trece de 25% (în cazul suporterilor PNL), optimismul mai ridicat al suporterilor PDL la nivel individual poate fi explicat numai prin factori politici.

De altfel, dacă intensitatea atașamentului față de PDL este luată în calcul, datele arată că 60% dintre cei care se auto-caracterizează drept susținători puternici se așteaptă să trăiască mai bine peste un an, comparativ cu doar 29% în cazul celor care se consideră doar simpatizanți ai PDL. O situație similară poate fi observată și în cazul suporterilor PSD, partid aflat de asemenea la guvernare (la momentul culegerii datelor): 46% dintre susținătorii puternici ai acestui partid se așteaptă să trăiască mai bine, comparativ cu

doar 22% dintre simpatizanții PSD. În cazul suporterilor PNL, partid aflat în opoziție, acest model nu se mai confirmă: doar 18% dintre suporterii puternici ai PNL cred că vor trăi mai bine peste un an, comparativ cu 23% dintre simpatizanții acestui partid. Se pare, astfel, că suporterii puternici ai partidelor care se află la putere se așteaptă să fie răsplățiți pentru sprijinul acordat partidului, pe când suporterii puternici ai partidelor aflate în opoziție (PNL în acest caz) nu au această așteptare. Dacă ne gândim la politizarea excesivă a posturilor din sectorul public și la faptul că majoritatea suporterilor PDL și PSD lucrează în acest sector, atunci această interpretare pare plauzibilă.

Figura 18. Situația economiei în prezent față de anul trecut

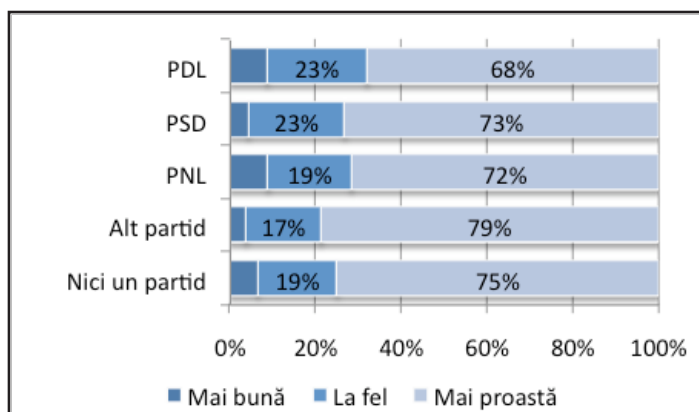
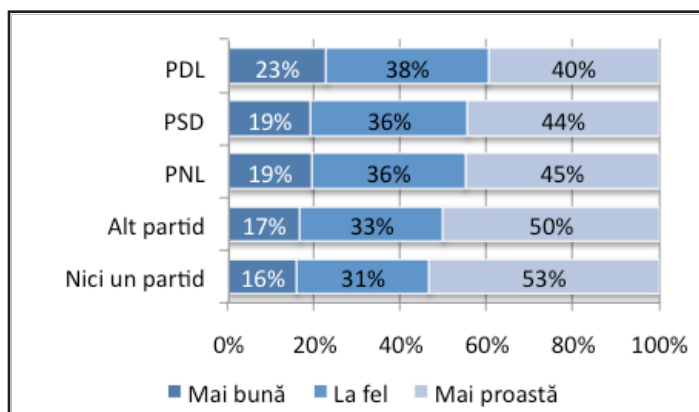

Figura 19. Situația economiei peste un an

Mutând accentul dinspre situația personală înspre cea de la nivel național, Figura 18 prezintă modul în care respondenții evaluează situația economiei în prezent prin comparație cu cea de acum un an, iar Figura 19 prezintă modul în care respondenții estimează economia României peste un an de zile.

Diferențele de estimare a situației economiei în prezent între suporterii principalelor trei partide politice sunt minore. Practic, indiferent de partidul susținut, aproximativ trei sferturi din respondenți consideră că situația economică s-a înrăutățit prin comparație cu situația de acum un an.

În ceea ce privește optimismul față de starea economiei naționale pe termen scurt, suporterii PDL sunt semnificativ mai optimiști decât restul, însă optimismul lor este moderat. Suporterii PSD și cei ai PNL au opinii similare cu privire la starea economiei peste un an. Suporterii partidelor mici și cei care nu se simt atrași de nici un partid politic sunt mai degrabă pesimiști: mai mult de jumătate se așteaptă ca economia să se înrăutățească în următorul an. Figura 19 arată că pesimismul privind starea economiei peste un an crește cu distanța de putere a partidului simpatizat.

Percepții privind abilitatea partidelor politice de a rezolva problemele națiunii

Ultima secțiune este dedicată modului în care respondenții percep abilitatea partidelor politice de a rezolva o serie de probleme din diverse domenii, incluzând principala problemă cu care se confruntă România în iunie 2009.

Figura 20. Principala problemă cu care se confruntă România

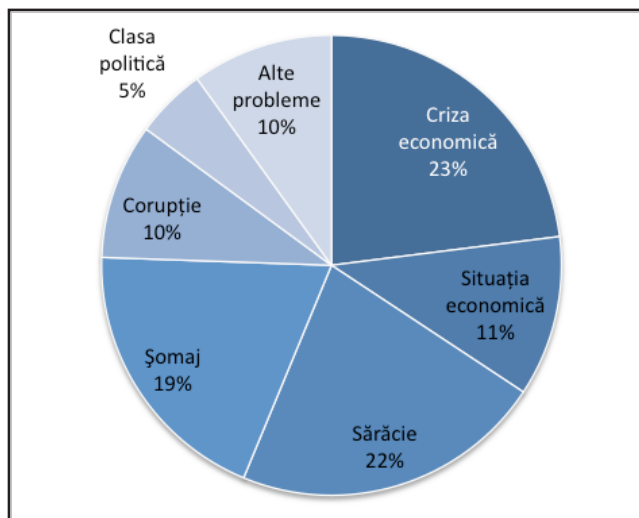

Figura 21. Partidul care poate rezolva această problemă

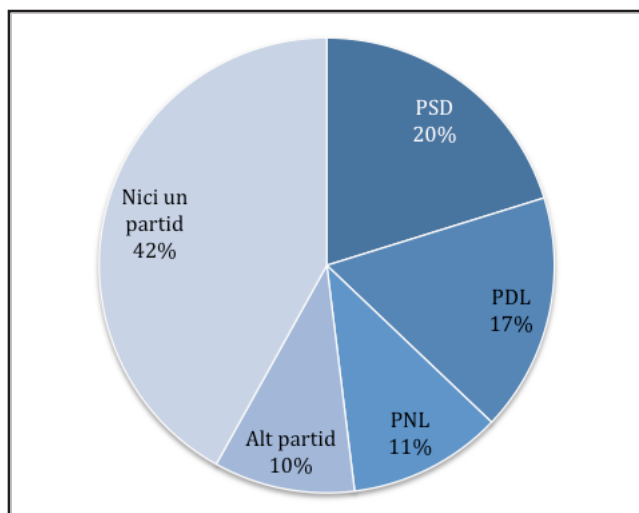

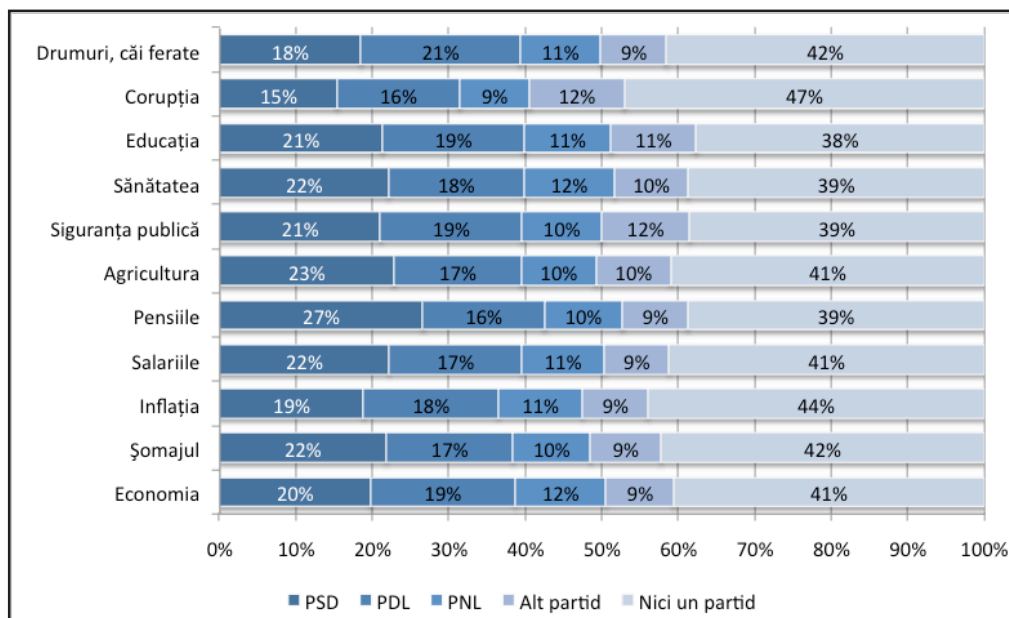

Figura 20 prezintă principala problemă cu care se confruntă România în iunie 2009, conform răspunsurilor celor intervievați la o întrebare deschisă. Trei sferturi dintre respondenți au considerat că principala problemă a României era de natură economică: criza economică (23%), situația economică (11%), sărăcia (22%) sau șomajul (19%). Corupția a fost indicată drept cea mai importantă problemă de 10% dintre respondenți iar clasa politică de 5%. Restul de 10% au indicat diverse alte probleme.

Respondenții au fost rugați să indice și partidul care ar fi capabil să gestioneze această problemă cel mai bine (vezi Figura 21). Datele arată că 42% dintre respondenți nu au putut identifica nici un partid capabil să rezolve ci doar să gestioneze principala problemă a țării, indiferent care ar fi aceea, indicând un nivel destul de ridicat de neîncredere în abilitățile partidelor politice din România.

Social-democrații au fost identificați ca partid care poate gestiona cel mai bine problema de 20% dintre respondenți, democrat-liberalii au fost aleși de 17%, iar liberalii de 11%, restul de 10% indicând un alt partid politic. Aceste rezultate confirmă într-o oarecare măsură imaginea pe care PSD-ul și-a creat-o, și care este acceptată într-o oarecare măsură de către public, aceea a partidului cu cei mai mulți specialiști.

Figura 22. Partidul cel mai potrivit pentru a rezolva problemele din ...

Dacă luăm în calcul și apropierea respondenților de un partid sau altul, datele arată că, indiferent de partidul simpatizat (PDL, PSD sau PNL), aproximativ două treimi dintre suporterii unui partid (65% în cazul PDL și PNL și 68% în cazul PSD) consideră că partidul pe care îl susțin este cel mai potrivit pentru a gestiona principala problemă a României. În același timp, 24% dintre suporterii PSD, 26% dintre suporterii PDL și 30% dintre suporterii PNL consideră că nici un partid politic nu este capabil

să gestioneze principala problemă a României. Diferențele până la totalul de 100% reprezintă persoane care au indicat un alt partid decât cel simpatizat. Singurul partid care a reușit să fie indicat de mai mult de 5% din suporterii unui alt partid a fost PSD-ul, pe care 6% dintre suporterii PDL îl consideră ca fiind cel mai capabil să rezolve principala problemă a României.

În rândul apoliticilor, procentul celor care consideră ca nu există partide capabile este de 67%. PSD și PDL au fost indicate ce câte 9% dintre apolitici ca fiind cel mai capabil partid politic, iar PNL a fost nominalizat de doar 6% dintre aceștia.

Respondenții au fost rugați să indice și cel mai potrivit partid pentru a rezolva problemele din 11 domenii specifice (vezi Figura 22). Pentru nouă din aceste domenii aproximativ 40% dintre respondenți au indicat că nici un partid politic nu poate rezolva astfel de probleme. Lipsa de încredere în capacitatea partidelor de a rezolva probleme este mai mare în cazul inflației (44%) și al corupției (47%).

Cu mici variații, aproximativ 10% dintre respondenți au indicat Partidul Național Liberal ca fiind cel mai capabil să rezolve problemele, indiferent de domeniul în care acestea apar. Alte partide au fost indicate de încă 10% dintre respondenți, procent ușor mai crescut (12%) pentru problemele legate de corupție și siguranța publică, unde PRM-ul a fost indicat ca o posibilă soluție de un

procent mai mare decât în cazul celorlalte tipuri de probleme (7% în cazul siguranței publice și 4% în cazul corupției).

Partidul Social Democrat și Partidul Democrat Liberal împart restul procentelor, cu un ușor avantaj pentru PSD. Pentru cinci din aceste domenii (economia, inflația, siguranța publică, educația și corupția) cele două partide sunt indicate de proporții practic egale de respondenți (diferența este de maxim 2%). PDL (21%) este considerat mai calificat decât PSD (18%) pentru a rezolva probleme legate de drumuri, poduri și căi ferate, probabil și pentru că domeniul transporturilor a fost

condus pentru o lungă perioadă de timp de reprezentanții PDL. În restul de cinci domenii (șomajul, salariile, pensiile, agricultura și sănătatea) PSD este considerat de o proporție mai mare de respondenți ca fiind capabil să rezolve problemele specifice acestor domenii. Diferența dintre cei care au indicat PSD și cei care au indicat PDL variază între 4% și 6% în favoarea PSD-ului.